Kistérségi Humán Szolgáltató Központ
Gyermekjóléti Szolgálat
5720 Sarkad, Árpád fejedelem tér 2.
Telefon, fax: 66/375-371, e-mail: khszk.sarkad@upcmail.hu
Levelezési cím: 5731 Sarkadkeresztúr Vörösmarty u. 7.
Tel: 66/276-472, fax: 66/276-471

"Egy gyermek élete olyan, mint egy papírlap, melyen minden arra járó nyomot hagy." (kínai közmondás)

Készítette: Lukács Erika
szociális munkás/családgondozó

B E S Z Á M O L Ó

a 2013-ban végzett gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról

I. A gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, feladatai

Hazánkban teljes körű reformot és alapvető szemléletváltozást jelentett a gyermekek védelme és a róluk való gondoskodás tekintetében a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény megszületése. Nagyobb hangsúlyt adott a gyermekeknek, mint önálló személynek, a családnak, mint a saját életében és ügyei intézésében kompetens kisközösségnek. Konkretizálta a gyermek nevelésének és fejlődésének biztosításában a szülők és az állam jogait és kötelezettségeit. A szakmai munkával kapcsolatban nagyobb hangsúlyt fektetett a megelőzésre, az esetkezelésre, és a családgondozásra. Kitágította a gyermekvédelmi rendszerben szereplő szakemberek és intézmények körét, feladatait, kompetencia határait. A feladatok megvalósulása érdekében kötelező jellegűvé tette a gyermekjóléti szolgálatok működését minden településen.

A 2004. évben megalakult Sarkad és környéke Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül több település igényelte, hogy a kötelezően biztosítandó gyermekjóléti szolgáltatást a Családsegítő Gondozási és Szociális Központ, majd jogutódként 2009. június 1. napjától a Kistérségi Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálata lássa el kistérségi szinten. Ennek értelmében intézményünk Geszt, Mezőgyán, Méhkerék, Zsadány, Biharugra, Körösnagyharsány, Kötegyán, Újszalonta. ***2013. március 1-től Sarkadkeresztúr***, majd 2013. július 1-től Okány településeken biztosítja a szolgáltatást Így összesen Sarkaddal együtt 11 településen biztosítjuk ezt az alapellátási formát.

A szolgáltatás célja: Hozzájárul a gyermek testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megszűnéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

A szolgáltatás feladata: A gyermekjóléti szolgálat működését elsősorban a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. határozza meg.

A gyermek testi- lelki egészségének, illetve családban történő nevelésének elősegítése érdekében:

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutás szervezése,
- szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermek veszélyeztetettsége megelőzése érdekében:

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása.

A kialakult veszélyhelyzet megszüntetése érdekében

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával a gyermek problémáinak rendezése, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében
- az egészségügyi és a szociális ellátás- különösen a családsegítő szolgáltatás-, valamint a hatósági beavatkozás kezdeményezése,
- javaslat készítése a gyermek családból történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására.

A családból kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében

- a családgondozás biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, továbbá a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához
- az utógondozó szociális munka biztosítása a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez

Tevékenységei között szerepel a fentieken túl

- folyamatosan figyelemmel kíséri a településeken élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét
- meghallgatja a gyermek panaszát és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket
- elkészíti a védelembe vett gyermek gondozási-nevelési tervét
- segíti a oktatási-nevelési intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását
- felkérésre környezettanulmányt készít
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését
- a területi gyermekvédelmi szakszolgálat felkérésének megfelelően vizsgálja és feltárja az örökbe fogadni szándékozók körülményeit
- biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez a szükséges helyiségeket.

Gyermeki jogok és kötelességek

- A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez,
- E jog biztosítási érdekében joga van a megfelelő segítséghez hozzájutni, joga van szükség szerint: családpótló ellátáshoz, mellyel jóléte, azaz testi, lelki, érzelmi és erkölcsi fejlődése, egészséges felnevelkedése megvalósulhat.
- A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el.
- A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.
- A gyermeknek joga van saját családi környezetében való nevelkedéshez,

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermek kötelessége:

- Gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával együttműködjön.
- Képességeinek megfelelően tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének
- Tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától.

II. Gyermekvédelem rendszere

Pénzbeli ellátások

- rendszeres gyermekvédelmi támogatás
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
- gyermektartásdíj megelőlegezése
- otthonteremtési támogatás
- óvodáztatási támogatás

Gyermekvédelmi szolgáltatások
- gyermekjóléti alapellátások
- gyermekvédelmi szakellátások

Hatósági intézkedések
- védelembe vétel
- családbafogadás
- ideiglenes hatályú elhelyezés
- átmeneti nevelésbe vétel
- tartós nevelésbe vétel
- nevelési felügyelet elrendelése

III. A veszélyeztetett gyermek útja a gyermekvédelem rendszerében

A veszélyeztetett gyermek lehetséges útja egy .háromlépcsős. rendszerben halad.
1. ***Alapellátások*** (szolgáltató jellegű szakmai tevékenység, önkéntes igénybevétellel, célja a gyermek és a család segítése).
2. ***A gyámhivatal*** (Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Gyámhivatala) döntése alapján ***(védelembe vétel)*** ugyanezen alapellátások kötelező igénybevétele (cél még mindig: a gyermek családban tartása).
3. ***Gyámhivatali határozat alapján családból történő kiemelés*** és elhelyezés a szakellátásba (cél: a családot pótló ellátás biztosítása és a családba történő mielőbbi visszahelyezés).

Mi a veszélyeztetettség?
A veszélyeztetettség Gyvt. 5. § n) pontja szerinti fogalma: olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Kitől értesül a gyermekvédelmi rendszer a gyermek problémájáról?
- a segítséget kérő gyermektől vagy családjától;
- bármely állampolgártól, illetve a gyermek érdekeit képviselő társadalmi szervezettõl;
- a jelzőrendszer valamelyik tagjától (például rendőr), akinek nemcsak joga, de kötelezettsége is a gyermek veszélyeztetettségének jelzése.

A jelzőrendszer tagjai:
- az egészségügyi feladatot ellátók, különösen: a védőnői hálózat, a házi gyermekorvos és a háziorvos;
- a személyes gondoskodást nyújtók, különösen: a családsegítő szolgálatok
- a közoktatási intézmények, különösen: a nevelési-oktatási intézmények (óvoda, iskola) és a nevelési tanácsadók;
- a rendőrség;
- az ügyészség;
- a bíróság;
- a menekülteket befogadó állomás, menekültek átmeneti szállása.
- Békés Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Járási Gyámhivatal

- Békés Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálata Felnőtt és Fiatalkorú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelői Osztálya
- kórházak szociális munkásai
- Békés Megyei Szociális, Gyermekvédelmi, Rehabilitációs és Módszertani Központ
- Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatal gyermekvédelmi koordinátor

A felsoroltak első három csoportjába tartozók többnyire folyamatos kapcsolatban vannak a gyermekkel, illetve a családdal, így elsőként fedezhetik fel, ha valamilyen negatív változás következik be a gyermek állapotában (orvosnál az elhanyagolás tünetei, oktatási intézményben igazolatlan távollétek, hiányos felszerelés és felkészültség, a családsegítő szolgálatoknál észlelt súlyos szociális problémák vagy veszélyeztető hozzátartozó stb.).
Ezzel szemben a jelzőrendszer többi tagjának az előzmények ismerete nélkül kell felismernie a látókörébe került gyermek esetleges veszélyeztetettségét.

Kitől lehet elsőként segítséget kérni, illetve kinek kell jelezni a veszélyeztetettségek?
A személyes gondoskodást nyújtó alapellátások központi szereplője ***a gyermekjóléti szolgálat***.

A szolgálatok a jelzőrendszer szervezői, a gyermekvédelemmel kapcsolatos információk központi gazdái. Évente tanácskozást, rendszeres időközönként az általános helyi problémákról esetmegbeszélést, illetve adott család ügyében esetkonferenciát tartanak.

Mit tesz a Gyermekjóléti Szolgálata a látókörébe kerülő gyermek, illetve családja érdekében?

Első lépcső : A Gyermekjóléti Szolgálat-alapellátás.
A probléma észlelését követően a szolgálat elsődleges feladata az érintett gyermek és családja helyzetének pontos felmérése, értékelése, annak érdekében, hogy dönteni tudjon a szükséges segítségnyújtás módjáról.
Abban az esetben, ha a gyermek veszélyeztetettségét a szolgálat az alapellátások önkéntes igénybevételével . együttműködés hiányában. nem tudja megszüntetni, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a járási gyámhivatal felé javaslatot tesz a védelembe vételre.

Második lépcső : Járási Gyámhivatal - védelembe vétel.
A védelembe vételt elrendelő intézkedése még mindig a gyermek családban tartására irányul. A gyámhatóság szükség szerint valamely alapellátás igénybevételére kötelezhet, magatartási szabályokat állapíthat meg a szülőnek és a gyermeknek is. Egyidejűleg kirendeli a szolgálat családgondozóját a problémák megoldásának segítése érdekében és az előírt kötelezettségek teljesítésének figyelemmel kísérésére.
A védelembe vétel szükségességének évenkénti felülvizsgálata kötelező, melynek során áttekintik az addigi történéseket és vagy megszüntetik a védelembe vételt (eredményesség esetén), vagy fenntartják azt szükség szerint az aktuális helyzethez igazodóan megváltoztatva a korábban előírt kötelezettségeket. A védelembe vétel eredménytelensége esetén a szolgálat a gyermek átmeneti nevelésbe vételére tehet javaslatot.

Harmadik lépcső: Járási Gyámhivatal- átmeneti nevelésbe vétel.
A gyámhivatal a gyermekjóléti szolgálat javaslatára megindítja a gyermek átmeneti nevelésbe vételére irányuló eljárását. Eljárása során azt vizsgálja, hogy a gyermek családból történő kiemelése valóban szükséges-e, illetve az a gyermek érdekében áll-e.

Az átmeneti nevelésbe vétel ugyanis, a gyermeknek a szakellátásban (nevelőszülőnél, gyermek- vagy lakásotthonban) történő elhelyezését jelenti.
Az átmeneti nevelésbe addig tarthat, míg a család ismét alkalmassá válik a gyermek visszafogadására. Ehhez a szakemberek (a szolgálatok és a gondozási hely családgondozói) egymással és a családdal együttműködve folyamatosan segítséget nyújtanak.
Az átmeneti nevelés megszüntetése esetén a gyámhivatal egyéves utógondozást rendel el, ezzel az ügy gazdája ismét a gyermekjóléti szolgálat lesz. Az utógondozás célja a családjába visszakerült gyermek beilleszkedésének segítése, figyelemmel kísérése.

Mi a teendő az azonnali intézkedést igénylő esetekben?
A védelem rendszerében különleges helyet foglal el a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésének lehetősége. A különlegességet az adja, hogy ez az egyetlen olyan gyermekvédelmi intézkedés, melynek elrendelésére a gyámhivatalon kívül más szerv is jogosult (bíróság, ügyészség, rendőrség, határőrség, Bv-parancsnok) olyan gyermekek vonatkozásában is, akiknek lakóhelye egyébként nem az eljáró szerv illetékességi területén van. Másik különlegessége, hogy csak azonnali, közvetlen beavatkozást igénylő esetekben lehet alkalmazni. Így ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy ha testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti.

Súlyos veszélyeztetettség: Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettségnek [Gyvt. 72. § (2)] minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

IV. A gyermekjóléti szolgálat tevékenysége Sarkadkeresztúron 2013-ban

A gyermekjóléti szolgálat rendszerében lévő gyermekek száma életkor szerint

2013.	**alapellátás**	**védelembe vett**	**összesen**
0-2 éves	4	-	4
3-5 éves	1	1	2
6-13 éves	6	3	9
14-17 éves	7	4	11
	18	8	26

Az elmúlt évben **14 család**, és **18 kiskorú** részesült alapellátásban. **Védelembe vételre 4 családnál** került sor, mely **8 gyermeket** jelent.
A védelembe vett gyermekek közül három gyermek esetében 2013-ban került hatósági intézkedés megtételére sor. Fő problémák:

- a gyermek egészséget károsító életmódja, illetve az egészségét károsító szerek használata,
- bántalmazás felmerülésének lehetősége,
- a gyermek és szülők közötti konfliktus.

Egy család esetében, amely öt gyermeket érintett, a védelembe vétel felülvizsgálata történt meg. *A gyermekek családban való nevelkedésének elősegítésére való tekintettel, mely a Gyermekvédelmi törvény elsődleges célja a gyermekek családból való kiemelésére nem került sor, ugyanakkor a* védelembe vétel további fenntartása volt szükséges, szoros családgondozói munkával egybekötve, melyet most is folytatunk.

Egyik gyermek a szülők önkéntes belegyezésével és a Gyermekjóléti Szolgálat támogatásával elkerült a Békés Megyei Szociális, Gyermekvédelmi és Módszertani Központ Békéscsaba, Degré u. 59. szám alá, ahol fogyatékosságából kifolyólag speciális ellátást kap.

Ezt követően a család lakókörnyezete és napirendje pozitív változást mutat. A Kistérségi Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálatának véleménye szerint a két szülő szociokulturális környezetükhöz, életfelfogásukhoz, anyagi lehetőségeikhez és nem utolsó sorban az anya értelmi képességeihez mérten mindent megtesznek azért, hogy gyermekeiket nevelhessék és környezetüket rendben tartsák. A családból elkerült gyermeket rendszeresen látogatják.

A védelembe vett gyermekek esetében a családokkal közösen elkészítettük a gyermekek egyéni gondozási- nevelési tervét, amelyben a család, gyermek életében olyan magatartásszabályokat írtunk elő a járási gyámhivatallal együtt, amelyeknek előírása azért szükségszerű, hogy a család életének azon területein, amely a védelembe vételt indokolttá tette pozitív változások induljanak.

Gyermekjóléti szolgáltató tevékenysége a kezelt probléma szerint.

Probléma típusa	Kezelt problémák száma	Ellátott gyermekek a fő probléma szerint
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő stb.)	5	3
Gyermeknevelési	12	7
Családi konfliktus (szülők egymás közötti, szülő-gyermek közti)	6	1
Szülők vagy család életvitele	7	7
Szülői elhanyagolás	7	7
Családon belüli bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki)	1	1
Problémák száma összesen:	**38**	**26 gyermek**

A problémák típusánál nagyobb számban megjelent a gyermeknevelési probléma, mely főként az igazolatlan iskolai hiányzásokból adódik.
Az életviteli és a szülői elhanyagolás problémája is több gyermeket érint, mely visszavezethető a fokozódó elszegényedésre és a devianciák jelenlétére.

Gyermekjóléti szolgáltató tevékenységek száma

Megnevezés	Száma
Információnyújtás	1
Segítő beszélgetés	8
Tanácsadás	-
Családlátogatás	40
Közvetítés oktatási, egészségügyi stb. szolgáltatásba	2
Első védelembe vételi tárgyaláson való részvétel	3
Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel	2
Szakmaközi megbeszélés	7
Esetkonferencia	1
Hivatalos ügyekben való közreműködés	8
Összesen	**72**

A gyermekjóléti szolgáltatáson belül az esetkezelés a családgondozó és a szolgáltatást igénybe vevő család, gyermek együttes munkafolyamata, mely írásbeli megállapodáson alapul. A családlátogatások alkalmával elsősorban segítő beszélgetés, információ közvetítése, tanácsadás valósul meg, mely előzetes időpont egyeztetésével történik kivéve, ha krízishelyzet áll elő. A sikeres családgondozás alapja a családok otthoni életkörülményeinek a megismerése, a családtagok élethelyzetének jobb megértése. A saját környezetben klienseink sokkal nyitottabban fejezik ki problémáikat, érzelmeiket.

2013-ban újként keletkezett gondozási esetek száma a kapcsolatfelvétel módja szerint.

Megnevezés	kapcsolatfelvétel száma
Önkéntes (gyermek kezdeményezte)	-
Szülővel közösen	2
Gyermekjóléti szolgálat által kezdeményezett	-
Jelzőrendszer által küldött	6
Együttműködésre kötelezett (hatóság által)	-
A gyámhatóság által kezdeményezett	1
Összesen	**9**

Az új esetek többségében az iskola, óvoda szolgáltatja a legtöbb jelzés. A szülők esetében is előfordul segítségkérés gyermekeik problémájával kapcsolatban, akár krízishelyzet elhárításáról, tanácsadásról vagy továbbirányításról legyen szó.

Felkérésre környezettanulmányt készítettünk, illetve javaslatokat dolgoztunk ki. A legtöbb esetben hatósági felkérésre történt környezettanulmány készítés, amikor igazolatlan iskolai hiányzások következtében indított eljárást a Járási Gyámhivatal, illetve igazolatlan iskolai hiányzások miatt szabálysértések következtében indított eljárást a Járási Hivatal. További felkérést kaptunk a Járási Gyámhivataloktól veszélyeztetettség, elhanyagolás miatt is.

A jelzőrendszer és a szakmaközi kapcsolatok működése Sarkadkeresztúron

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója a jelzőrendszer tagjaival rendszeres kapcsolatot tart. Munkánk során a település intézményeivel úgy, mint: közoktatási intézményekkel, rendőrséggel, háziorvossal valamint a védőnői szolgálattal sikerült jó munkakapcsolatot kialakítani, ezenkívül a gyámhivatallal, kórházi szociális munkással egyaránt jó kapcsolatban vagyunk. Mivel a jelzőrendszer tagjai mindennapi kapcsolatban állnak a potenciális kliensekkel, első kézből szerzik benyomásaikat a gyermek helyzetéről. Segítségük nélkül nem tudnánk információhoz jutni a szolgálat által még nem ismert családokról, gyermekekről.

Kiemelten jó kapcsolatunk van az iskola pedagógusaival, vezetőjével, az iskolai szociális munkással, óvodával, védőnővel ezzel segítve egymás gyermekvédelmi feladatának magasabb szintű ellátását.
A Sarkadkeresztúri Önkormányzattal is állandó és jó kapcsolatban állunk, a lakosság problémáinak megismerésében, illetve a lakosság tájékoztatásában a szolgáltatásainkról segítséggel vagyunk egymás felé.
A szakmai munka során elsődleges fontosságú a prevenció, ezért ***nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a jelzőrendszerrel minél szorosabb kapcsolatot alakítsunk ki*** a településen.
A prevenció akkor érvényesül, ha a jelzőrendszer tagjai időben jeleznek és együttműködnek, nem csak a Gyermekjóléti Szolgálattal, hanem egymással is.

Minden második héten kedden esetmegbeszélésen veszünk részt Sarkadon (a kistérségi és a sarkadi családgondozók is jelen vannak) az intézmény pszichológusának koordinálásával. Ezen alkalmak célja az, hogy a kollegák belső szakmai dilemmájukat csoportos formában megosszák egymással, és választ kapjanak arra vonatkozóan, hogy problémás eseteikben mi az esetleges következő lépés a családgondozás folyamatában.
2013 évben megszervezésre ***került a törvény által előírt jelzőrendszeri tanácskozás 6 alkalommal***, amelyen a jelzőrendszeri tagok aktívan részt vettek.

2013. 07. 08. és 07.12. között került megszervezésre első alkalommal a Sarkad és környéke Többcélú Kistérségi Társulás az „Együtt gyermekeink jövőjéért" – a Sarkadi Kistérség integrált programja című projekt keretén belül ***5 napos nyári napközis tábor,*** 6-14 éves gyermekek számára.
A tábor helyszíne az Ifjúsági klub (Sarkadkeresztúr, Széchenyi u. 4.) volt. A gyermekek foglalkoztatását a családgondozók látták el.
A táborban naponta 8-tól 16 óráig biztosítottuk a különféle kézműves foglalkozásokat, ügyességi versenyeket, egészséggel kapcsolatos előadásokat a gyermekek részére.

Helyettes szülői hálózat

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény előírása alapján a gyermekek átmeneti gondozását biztosítani kell a Gyermekjóléti Szolgálat keretein belül.
A helyettes szülői hálózat célja a szülő gyermekmegtartó erejének támogatása, a gyermek-szülő kapcsolat megőrzése azokban az esetekben, amikor a család, leggyakrabban a gyermekét egyedül nevelő szülő, átmeneti akadály miatt nem képes gyermeke mellett a szülői feladatokat ellátni.

A helyettes szülői hálózat létrehozásáig ilyen esetekben mindig a szakellátási forma, a gyermekek ideiglenes-átmeneti nevelésbe vétele volt a megoldás.
Az ellátás 2005. július 1-től működik, 2009. június 1. napjától jogutódként a Kistérségi Humán Szolgáltató Központ keretében, a Gyermekjóléti Szolgálat szakmai irányítása alatt. Az új struktúrában működő helyettes szülői hálózatban a helyettes szülők száma: 3 fő, melyek közül 2 fő Sarkadon, 1 fő Mezőgyánban látja el a feladatot. A férőhelyek száma: 6.
2013. évben helyettes szülőknél gyermekek átmeneti elhelyezésére nem került sor.

Pszichológiai tanácsadás

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatban heti 6 órában nyújt intézményünk pszichológusa tanácsadást.
Hosszú évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a pszichológus tevékenysége elengedhetetlen fontosságú a szakmai munkában. A családgondozókkal közösen, velük konstruktívan együttműködve, egymás munkáját kiegészítve összhangban dolgozik.
Klienseit a családgondozókkal kapcsolatban lévő gyermekek és családtagok alkotják. A kistérség minden településéről érkeznek hozzá gyermekek, felnőttek.
Tevékenységével hatékonyan hozzájárul munkatársaink mentális egészségvédelméhez is.

Jogi tanácsadás

Intézményünk heti 4 órában jogászt foglalkoztat. A szolgáltatás díjmentes. A jogász hivatalból jogi érdekképviseletet nem vállal, tevékenysége a tanácsadásra szűkül. A kistérség minden településéről érkeznek hozzá kliensek. Sarkadkeresztúron is folyamatosan tájékoztatjuk a velünk kapcsolatba lépőkkel a szolgáltatás lehetőségét.

Szakmai ellenőrzés

2013. szeptember 26-án a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala helyszíni hatósági ellenőrzést tartott, melynek során vizsgálatra kerültek a helyettes szülői hálózat személyi és tárgyi feltételei és a szakmai munka.
A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy mind a tárgyi, mind a személyi és a szakmai munka megfelelnek a hatályos jogszabályi előírásoknak.

A jövőre vonatkozó célok meghatározása

Preventív családgondozással a veszélyeztetett gyermekek számának lehetőség szerinti csökkentése;
Szakmai napok, továbbképzések, előadásokon való részvétel. Olyan témákra igyekszünk helyezni a hangsúlyt, amely azt a célt szolgálja, hogy szakmai munkánk hatékonysága fokozódjon;

A jelzőrendszer és a gyermekjóléti szolgálat munkájának magasabb fokú összehangolása.
A kompetenciahatárok tisztázása érdekében szakmaközi fórumok szervezése.
Ezen felül az eset jellegétől függően ***esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat szervezünk*** annak érdekében, hogy az aktuálisan szóban forgó család életében fennálló problémák oldása érdekében megoldási stratégiát dolgozzunk ki, és pontosan lefektessük, hogy a konkrét segítő folyamatban kinek mi a szerepe, helye;

A szakmai munka eredményességének növelése érdekében ***az intézményen belüli rendszeres (minden második héten) esetmegbeszéléseken való részvétel***. Ezen alkalmak lehetőséget nyújtanak számunkra arra, hogy eseteinkkel kapcsolatos problémáinkat, elakadásainkat megosszuk a kollektívával, akik mint kívülálló személyek más szemszögből látva a helyzeteket át tudnak segíteni bennünket az elakadásainkon és megláttatják velünk a következő lépést a szóban forgó család problémájának megoldása érdekében;
Önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel a szakmai munka színvonalának folyamatos emelése.

A család a gyermek elsődleges szocializációjának a színtere, az itt tanultak határozzák meg a későbbi viselkedést, intézményi beilleszkedést és a társas kapcsolatok későbbi alakulását. Ezért igen fontos, hogy a családokban felmerülő gyermeknevelési problémák, interperszonális kapcsolati zavarokat a lehető legkorábban felismerjük és kezeljük.

Feladatunk és célunk, hogy szakmailag tovább erősítsük, fejlesszük az együttműködést a jelzőrendszerrel, az önkormányzattal, mert közös összefogás nélkül egyetlen terület, intézmény sem tud hatékony munkát végezni a gyermekvédelem területén.

Sarkadkeresztúr, 2014. május 14.

Sarkad és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás Kistérségi Humán Szolgáltató Központ
5720 Sarkad Árpád fejedelem tér 2.

Sás Ildikó sk.
intézményvezető

Készítette: Sebestyén Mária
igazgatási előadó

V. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:

- **Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény:**

A 2012. július 23-án kihirdetett 2012. évi CXVIII. törvény egyes szociális tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról változásainak Gyermekvédelmi Törvényt érintő összefoglalója.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosítása: Az új köznevelési törvénnyel való összhang.

A törvénymódosítás a 2012. szeptember 1-jén hatályba lépő nemzeti köznevelési törvény és a Gyvt. összhangját teremti meg azzal, hogy a jelenleg hatályos Gyvt.-ben a közoktatási intézmények megnevezést köznevelési intézmények megnevezésre változtatja.

-Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli támogatást Erzsébet-utalvány váltja fel.

2012. október 1-jétől lép hatályba a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli támogatás természetbeni támogatássá való módosítása. Az augusztus és november hónapban folyósított pénzbeli támogatást Erzsébet-utalvány formában kell nyújtani.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 148.§ (5) bekezdésében meghatározott **gyermekétkeztetés normatív kedvezményére**, ugyanezen jogszabály 20/A.-20/B.-20/C § és 21.§-aiban meghatározott **természetbeni támogatásnak (Erzsébet-utalvány)**, továbbá a külön jogszabályban meghatározott **egyéb kedvezményeknek** az igénybevételére.

A települési önkormányzat jegyzője 1 év időtartamra megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

a) az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (a továbbiakban: az öregségi nyugdíj legkisebb összege) a 140%-át, **(2013-ban 39. 900. Ft)**

- ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy
- ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
- ha a nagykorúvá vált gyermek megfelel a 20. § (3) vagy (4) bekezdésében foglalt feltételeknek;

b) az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-át az *a)* pont alá nem tartozó esetben, **(2013-ben 37. 050. Ft)**

A jegyző annak a gyermeknek vagy fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezménye való jogosultsága tárgyév augusztus 1. napján fennáll, tárgyév július hónapjában, illetve november 1. napján fennáll tárgyév november hónapjában természetbeni támogatást nyújt Erzsébet-utalvány formájában: 2013. évben a támogatás összege gyermekenként **5. 800.-Ft volt.**

2013. augusztus hónapban 164 fő (ebből kiskorú: 125 fő, nagykorú: 39 fő) részesült pénzbeli támogatásban 951.200,- Ft összegben.
2013. december hónapban 155 fő (ebből kiskorú: 118 fő, nagykorú 37 fő) részesült természetbeni támogatásban 899.000,- Ft összegben.

A 2013-as évben mindösszesen: 1.850.200,-Ft. összegű pénzbeli-és természetbeni támogatás került kifizetésre a jogosultak számára, melyet teljes egészében az állam finanszíroz, az önkormányzatot pénzbeli kiadás nem terheli.

Általánosságban elmondható, hogy a településen nagyon sok olyan család él, melyben a gyermekek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak. A családokra jellemző, hogy vagy az egyik szülő, vagy mindkét szülő munkanélküli, az önkormányzat által nyújtott ellátásban részesül, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt.
2013. évben a kedvezményben részesülő gyermekek átlagos száma: 160 fő.
Kérelem elutasítására 4 esetben került sor a jogszabályban meghatározott jövedelemhatár túllépése miatt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezménnyel szorosan összefügg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kérdése. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény 121. § (1) bekezdése 14. pontja értelmében:

*„**hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek”.*** A nyilatkozattétel önkéntes.

2013. szeptember 1. napjától: A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 67/A. § (1) és (2) bekezdése az alábbiak szerint szabályoz:
(1) Hátrányos helyzetű *az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében* ***az alábbi körülmények közül egy fennáll****:*

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásoktól szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű
a) *az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az* ***(1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,***
b) a nevelésbe vett gyermek,
c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A településünkön nyilvántartott **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek száma
2013-ban:
- Óvoda: 6 fő
- Iskola: 27 fő

- **Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás:**

A gyermekvédelmi törvényben szabályozott rendkívüli gyermekvédelmi támogatás az önkormányzatok helyi rendeletében meghatározott mértékű pénzbeli támogatás, olyan gyermekeket gondozó családok számára, akik időszakosan létfenntartási gondokkal küzdenek, vagy létfenntartásukat veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerültek.
A helyi rendeletben meghatározottak szerint: **a rendkívüli támogatás összege gyermekenként 3. 000.- Ft-tól 5. 000.- Ft-ig terjedhet.**

A 2013-as évben összesen **3 fő** részesült támogatásban összesen: **23. 000,-Ft.** összegben, ez 3 családot érintett.
A rendkívüli gyermekvédelmi támogatást igénybevevők a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak köréből kerülnek ki.

A kifizetés teljes egészében az önkormányzatot terheli, visszaigénylési lehetőség nincs.

- **Óvodáztatási támogatás:**

A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki a három-, illetve négyéves gyermekét beíratta az óvodába, továbbá gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról, és akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll

a) a gyermek óvodai beíratását követően első alkalommal, ha a gyermek óvodai beíratása
- a naptári év első felében történik és a gyermek óvodai nevelésben való részvétele óta legalább két hónap eltelt, a beíratás évének június hónapjában,
- a naptári év első felében történik, de júniusig nem telt el két hónap, a beíratás évének december hónapjában,

- *a* naptári év második felében történik és a gyermek óvodai nevelésben való részvétele óta legalább két hónap eltelt, a beíratás évének december hónapjában,
- a naptári év második felében történik, de a beíratás évében decemberig nem telt el két hónap, a következő év június hónapjában,

b) a gyermek beíratását követően második és további alkalommal az óvodai nevelési jogviszony fennállásáig
- a tárgyév június hónapjában,
- a tárgyév december hónapjában pénzbeli támogatást folyósít.

A fent leírtak alapján településünkön 2013-ban 13 fő részesült óvodáztatási támogatásban összesen: **160. 000. Ft** összegben.
Június hónapban 6 fő részesült 10. 000. Ft/fő összegű támogatásban, **december** hónapban 2 fő 20. 000. Ft összegben, 4 fő 10. 000. Ft/fő összegben részesült támogatásban.

Az óvodáztatási támogatás összege teljes egészében megigényelhető az államtól.

Egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok:

- **<u>Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíj:</u>**

Sarkadkeresztúr Község Önkormányzata 2013. évben is csatlakozott a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíj Pályázathoz, amely a szociális helyzetük miatt rászoruló nappali tagozatos egyetemi és főiskolai hallgatók, továbbá felsőoktatási intézménybe jelentkezni kívánó fiataloknak a tanulmányok megkezdését követően nyújt rendszeres anyagi támogatás.
2013-ban **9 fő** fiatal felnőtt részére biztosított ösztöndíjat az önkormányzat **3. 000. Ft/fő/hó** összegben.

Kérem a Képviselő-testületet, hogy a 2013. évről szóló átfogó értékelést, reagálás a tervezett feladatok teljesítéséről, valamint a Gyermekjóléti Szolgálattal közösen megfogalmazott javaslatokat, ajánlásokat megvitatni, elfogadni és támogatni szíveskedjenek.

Sarkadkeresztúr, 2014. május 15.

Sebestyén Mária
igazgatási előadó